Gemeente Amsterdam

Milieueffectrapportage Buiteneiland

Notitie reikwijdte en detailniveau

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Amsterdam

Verantwoording

Titel
Milieueffectrapportage

Subtitel
Notitie reikwijdte en detailniveau

Projectnummer
374991

Referentienummer
SWNL0269864

Revisie
D1

Datum
8 december 2020

Auteurs
Mariska Everts, Matthijs Vrij Peerdeman,

E-mailadres
matthijs.vrijpeerdeman@sweco.nl

Gecontroleerd door
Matthijs Vrij Peerdeman, Lisanne Teunissen

Goedgekeurd door
Lourens Hogenbirk

Inhoud

1 Inleiding **4**
1.1 Aanleiding 4
1.2 Relatie IJburg en Buiteneiland 4
1.3 Een nieuw bestemmingsplan 5
1.4 Waarom een nieuwe m.e.r.-procedure? 7
1.5 Welke rol speelt de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) in de m.e.r. 8
1.6 Leeswijzer van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau 8

2 Wat gaat het MER onderzoeken **9**
2.1 Planvoornemen 9
2.1.1 Aanlegfase: landmaken 9
2.1.2 Gebruiksfase 10
2.2 Referentiesituatie 12
2.3 Alternatieven en varianten 12
2.3.1 Varianten landmaken 12
2.3.2 Ontwikkelingsalternatieven gebruiksfase 13
2.4 Cumulatieve effecten 16

3 De aspecten van de fysieke leefomgeving in het MER **17**
3.1 Scope van de effectonderzoeken 17
3.2 Beoordelingskader MER 19
3.3 Mitigerende maatregelen 20
3.4 Leemten in kennis 20

4 Planning en procedure **21**
4.1 M.e.r.-procedure 21
4.2 Te raadplegen instanties 23
4.3 Ter inzage 23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Buiteneiland is één van de eilanden van de archipel IJburg 2e fase en vormt het vervolg op de ontwikkeling van Centrumeiland en Strandeiland. Voor de ontwikkeling van de eilanden is in 2009 het bestemmingsplan 'IJburg 2e fase' vastgesteld. In de tussentijd zijn de ideeën over de aanleg en het gebruik van Buiteneiland veranderd. Deze nieuwe inzichten passen niet allemaal binnen het vigerende bestemmingsplan. Daarom wordt in 2021 gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor Buiteneiland. Ten behoeve van dit bestemmingsplan wordt de procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen. Deze notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) beschrijft op welke manier aan het milieubelang een volwaardige plaats wordt gegeven in de besluitvorming voor het nieuwe bestemmingsplan.

1.2 Relatie IJburg en Buiteneiland

IJburg bestaat uit twee fases: IJburg 1e fase en IJburg 2e fase (zie figuur 1.1). IJburg 1e fase is reeds ontwikkeld en bestaat uit Haveneiland, Steigereiland en de Rieteilanden. Aan IJburg 2e fase wordt nu gewerkt en bestaat uit Centrumeiland, Strandeiland en Buiteneiland. Centrumeiland is volop in ontwikkeling en voor Strandeiland wordt in begin 2021 een nieuw bestemmingsplan vastgesteld. Strandeiland is een samenvoeging van Strandeiland en Middeneiland uit het bestemmingsplan IJburg 2e fase. Buiteneiland vormt het laatste, afsluitende eiland van het eilandenarchipel.

Figuur 1.1 | Ligging IJburg 1e en 2e fase

De inrichting van Buiteneiland is nog niet in beton gegoten en zal niet op korte termijn plaatsvinden. Realisatie is voorzien in de periode 2030 - 2040. Buiteneiland wordt een nieuw eiland van ongeveer 45 hectare waar groen en natuur de basis vormen voor een programma met sport, recreatie en cultuur. Er komt circa 5.5 hectare aan formele sportvelden voor IJburg 2e fase en maximaal 500 woningen. Het eiland biedt ook ruimte voor wandelen, fietsen en andere informele vormen van sport. Aan de oostzijde van het eiland komt ongeveer 25 hectare buitendijkse natuur.

Het is de bedoeling dat Buiteneiland de komende jaren gefaseerd wordt aangelegd. Het eiland wordt geleidelijk, duurzaam en circulair ontwikkeld door gebruik te maken van grond die vrijkomt bij andere projecten in de regio Amsterdam. Allereerst wordt er een ringdijk aangelegd, waarna een eerste laag met primair zand wordt aangebracht. Aan de noordoever komt een loswal voor boten, midden op het eiland komt een gronddepot. Vanaf hier wordt de hergebruikgrond via een zanddijk over het gebied verspreid. De aanvoer van de hergebruikgrond gaat voor een groot deel over water en voor een kleiner deel over de weg. De oostelijke helft van het eiland houdt lang het karakter van binnenwater, waardoor mogelijk plaats is voor tijdelijke, drijvende zonnepanelen. Ook andere tijdelijke functies zullen een plek krijgen tijdens het 20 jaar durende landmaken van Buiteneiland.

1.3 Een nieuw bestemmingsplan

In het vigerende bestemmingsplan is Buiteneiland bestemd voor Wonen, Gemengd (aanvullende functies), Groen, Natuur, Sport en Verkeer (zie figuur 1.2). Tabel 1.1 toont het totale bouwprogramma zoals dat in het bestemmingsplan IJburg 2e fase uit 2009 was mogelijk gemaakt.

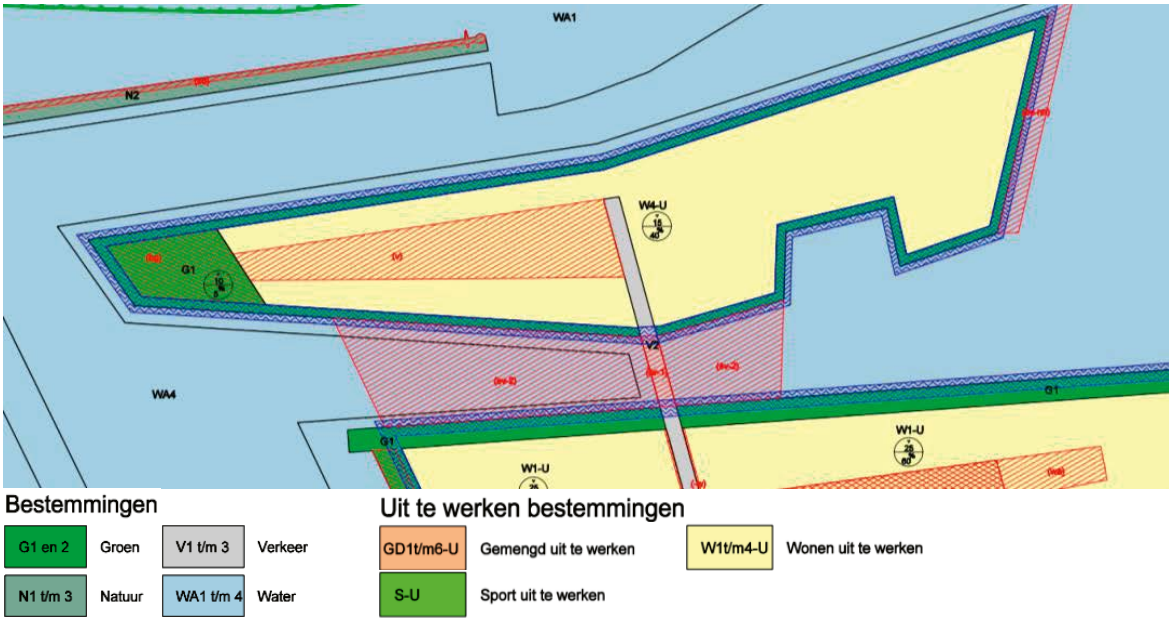

Figuur 1.2 | Uitsnede verbeelding Bestemmingsplan IJburg 2e fase (2009)

Tabel 1.1 Bouwprogramma IJburg 2e fase (Bestemmingsplan IJburg 2e fase, 2009)

	Centrum-eiland	Strand-eiland*	Midden-eiland*	Buiten-eiland	Totaal
Wonen (stuks)					
Woningen	1.500	max. 2.200	max. 5.000	1.500	**9.200**
Niet-wonen (m2)					
Kantoren	50.000	8.000	25.000	1.000	**84.000**
Bedrijven	5.000	2.000	25.000	500	**32.500**
Winkels	20.000	1.000	4.000	500	**25.500**
Horeca	15.000	15.000	5.000	2.000	**37.000**
Maatschappelijke voorzieningen	60.000	20.000	50.000	8.000	**138.000**
Totaal niet-wonen	**150.000**	**46.000**	**109.000**	**12.000**	**317.000**

**) Op Strandeiland en Middeneiland samen zijn maximaal 6.200 woningen toegestaan.*

Voor Buiteneiland is reeds een principenota (2019) en een projectnota (2020) opgesteld, die na nadere uitwerking verankerd worden in een nieuw bestemmingsplan. De principenota en projectnota voorzien naast een andere wijze van landmaken ook in een ander programma dan het vigerende bestemmingsplan, als het gaat om woningen en andere voorzieningen. In onderstaande tabel is het nieuwe programma opgenomen en zijn de vanuit m.e.r.-oogpunt relevante nieuwe ontwikkelingen opgenomen.

Tabel 1.2 Bouwprogramma voor Buiteneiland in het vigerende bestemmingsplan IJburg 2e fase (2009) en de Principenota (2019) / Projectnota (2020)

Bestemming/activiteit	Bouwprogramma Buiteneiland in het vigerend bestemmingsplan IJburg 2e fase (2009)	Beoogde plan Buiteneiland
Wonen	1.500 woningen	Maximaal 500 woningen
Niet-wonen		
- commerciële voorzieningen	4.000 m^2 b.v.o. (kantoren: 1.000 m^2 b.v.o., bedrijven 500 m^2 b.v.o., winkels 500 m^2 b.v.o. en horeca 2.000 m^2 b.v.o.)	Laagdrempelige voorzieningen en ruimte voor ondernemers
- maatschappelijke voorzieningen	8.000 m^2 b.v.o.	n.t.b.
- reserve onvoorziene functies	-	n.t.b.
Totaal Niet-wonen	12.000 m^2 b.v.o.	n.t.b.
Sportvoorzieningen	-	5,5 hectare
Natuurbegraafplaats	Ja	Ja

Bestemming/activiteit	Bouwprogramma Buiteneiland in het vigerend bestemmings-plan IJburg 2e fase (2009)	Beoogde plan Buiteneiland
Waterkering	Ringdijken (ontworpen op een overschrijdingskans van 1/4.000 per jaar).	n.t.b.
Buitendijkse natuur	-	25 hectare buitendijkse natuur aan oostzijde
Loswal	Nee	Ja
Gronddepot	Nee	Ja
Vaargeul	Nee	Ja
Landmaken	Tradioneel landmaken met primair zand. Pannekoekmetho-de (laag voor laag).	Hergebruik van vrijkomende grond uit Amsterdam en omgeving. Eerst primaire laag, daarna gefaseerd met herge-bruikgrond, beginnend aan de westzijde en eindigend aan de oostzijde.

De manier waarop in de warmtevraag voor Buiteneiland wordt voorzien (eigen WKO, aansluiten op de voorziening van Strandeiland, of anders) wordt momenteel nog onderzocht. In het MER zal hier concreter op in worden gegaan.

Het nieuwe bestemmingsplan voor Buiteneiland kent bij voorkeur veel flexibiliteit en ruimte voor verschillende ontwikkelrichtingen. In het bestemmingsplan wordt daarom gekozen voor een lagenbenadering: een basislaag met regels voor functies die direct zijn toegestaan op Buitenei-land, aangevuld door lagen met andere regels voor gewenste functies. Gedurende het ontwerp van Buiteneiland worden deze functies concreet ingevuld, passend bij de gewenste identiteit van Buiteneiland. Belangrijk hierbij is om te achterhalen welke regels minimaal nodig zijn om de ontwikkeling van Buiteneiland in de gewenste richting te kunnen sturen en bepaalde ambities te kunnen borgen.

KADER 1.1: BESTEMMINGSPLAN VERBREDE REIKWIJDTE
Alle ontwikkelingsgebieden binnen Amsterdam die vallen onder Koers 2025 zijn in het kader van de Crisis- en herstelwet aangewezen als gebieden waar toepassing mag worden gege-ven aan het zogenaamde 'bestemmingsplan verbrede reikwijdte'. Dit type bestemmingsplan geeft meer mogelijkheden voor flexibiliteit in de planontwikkeling. Voor de ontwikkeling van Buiteneiland wordt gewerkt met dit type bestemmingsplan, waarbij met name de verlengde looptijd en flexibiliteit in de stedenbouwkundige uitwerking zullen worden benut.

1.4 Waarom een nieuwe m.e.r.-procedure?

Met het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor Buiteneiland, weegt het bevoegd gezag opnieuw af of de voorgenomen ontwikkeling passend is inzake milieugevolgen. Voor het bestemmingsplan uit 2009 is in 2008 het MER IJburg 2e fase opgesteld. Het nieuwe bestem-

mingsplan gaat enkele nieuwe activiteiten mogelijk maken (zie tabel 1.2), waaronder activiteiten die m.e.r.(beoordelings)plichtig zijn. Deze activiteiten zijn:

- Aanleg van een loswal waaraan schepen kunnen aanmeren;
- Aanleg van een vaargeul naar de loswal;
- Gewijzigde aanleg van een ringdijk van meer dan 4 kilometer;
- Gewijzigde manier van aanbrengen landophoging;
- Mogelijk stikstofdepositie op depositiegevoelige Natura 2000 gebied(en), wat leidt tot het uitvoeren van een passende beoordeling.

Op grond van een analyse van wat in het 'oude' MER is opgenomen, de belangrijkste verschillen in wet- en regelgeving en de verschillen in programma en landmaken, is geconcludeerd dat het opstellen van een nieuw MER noodzakelijk is. Bovengenoemde (gewijzigde) activiteiten zorgen er voor dat het bestemmingsplan m.e.r.-(beoordelings) plichtig is. Daarnaast wordt er een passende beoordeling opgesteld om te beoordelen of significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Het opstellen van de passende beoordeling leidt in combinatie met een bestemmingsplan tot een PlanMER-plicht.

Naast de PlanMER-plicht wil de gemeente Amsterdam het MER als instrument gebruiken om de ontwikkelmogelijkheden van Buiteneiland beter in beeld te krijgen. In hoofdstuk 2 wordt hier uitgebreid op ingegaan.

1.5 Welke rol speelt de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) in de m.e.r.

De NRD beschrijft welke omgevingsaspecten en effecten in het MER onderzocht gaan worden ("reikwijdte') en op welke manier het MER wordt ingezet in het planvormings- en besluitvormingsproces. Daarnaast geeft de NRD informatie over de manier waarop de effecten van het planvoornemen onderzocht zullen worden en met welke diepgang ('detailniveau'). Doel van de NRD is om alle betrokken bestuursorganen en de bevolking te informeren en te raadplegen over de te volgen aanpak. De Commissie m.e.r. wordt gevraagd om aan de hand van de NRD advies uit te brengen over reikwijdte en detailniveau van het op te stellen PlanMER. Er wordt binnen de NRD met name ingegaan op:

- planvoornemen en alternatieven: welk gebied, welke activiteiten en welke alternatieven en varianten worden beschouwd?
- beoordelingskader: wat zijn de te onderzoeken milieuthema's en aspecten?
- toetsingscriteria: op welke wijze worden de milieueffecten beoordeeld?

1.6 Leeswijzer van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau

In dit inleidende hoofdstuk is aandacht besteed aan de aanleiding van deze NRD met betrekking tot de realisatie van Buiteneiland. Ook is er ingegaan op de besluiten die hiervoor moeten worden genomen en de rol die de m.e.r.-procedure hierin speelt. Hoofdstuk 2 gaat over de inhoud van het op te stellen MER: welk planvoornemen wordt er onderzocht en welke alternatieven en varianten worden daarvoor meegenomen. De te onderzoeken aspecten worden in hoofdstuk 3 beschreven, waarbij wordt aangegeven op welke manier een aspect in het MER wordt onderzocht. Tot slot geeft hoofdstuk 4 een inkijk in de te doorlopen m.e.r.-procedure en de verwachte planning voor de besluitvorming van het bestemmingsplan en het MER.

2 Wat gaat het MER onderzoeken

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat er in het MER wordt onderzocht. Hierbij wordt ingegaan op het planvoornemen, de referentiesituatie, de alternatieven en varianten en de cumulatieve effecten.

2.1 Planvoornemen

Het planvoornemen wordt onderverdeeld in de volgende fases:
- Aanlegfase: landmaken, bestaande uit:
  - Conditioneringsfase: eerste, initiële aanlegfase
  - Circulair landmaken
  - Tijdelijke functies
- Definitieve gebruiksfase

2.1.1 Aanlegfase: landmaken

Conditioneringsfase: eerste, initiële aanlegfase
In deze fase wordt de contour van Buiteneiland aangelegd door middel van een ringdijk. De figuratie van Buiteneiland zal op sommige plekken iets wijzigen in vergelijking met de figuratie van Buiteneiland in het vigerende bestemmingsplan, maar volgt vooralsnog grotendeels de vastgestelde contouren. Binnen de ringdijk wordt een stevige, stabiliserende laag primair zand aangebracht als bodem. Primair zand is zand dat speciaal voor deze functie wordt gewonnen. Er worden twee bronnen overwogen: ontzilt zeezand en/of zand uit het Markemeer. In tegenstelling tot de grond die wordt gebruikt voor het landmaken van Buiteneiland, wordt dus géén gebruik gemaakt van hergebruikgrond elders uit Amsterdam. Met werkdammen wordt midden in het eiland met primair zand een werkterrein opgespoten voor een gronddepot en bijbehorende functies, zoals een laad- en loswal. In het IJmeer wordt een geul uitgebaggerd richting deze laad- en loswal. Aan de westzijde van het eiland, van west naar oost, komt een zanddijk van primair zand (de zogenoemde 'werkdijk'). Deze komt midden tussen de noordelijke en zuidelijke ringdijk te liggen en zorgt er voor dat er meer gespreid land gemaakt kan worden (dus niet alleen maar vanaf de ringdijk).

Op dit moment wordt er rekening mee gehouden dat de start van de conditioneringsfase van Buiteneiland plaatsvindt in 2022.

Circulair landmaken
Na de aanleg van de ringdijk, het gronddepot met loswal en de primaire zandlaag wordt over een periode van circa 20 jaar het overige land gemaakt met hergebruikgrond. Grond die bij (bouw)projecten vrijkomt uit de Amsterdam en omgeving kan tijdelijk op het gronddepot worden opgeslagen om gekeurd te worden. Na keuring kan deze grond gebruikt worden om het land te maken. Grond die al gekeurd is hoeft niet tijdelijk te worden opgeslagen en kan direct worden toegepast. Het landmaken gebeurt gefaseerd vanuit het gronddepot richting westen en daarna richting het oosten. Dit is de meest circulaire en duurzame manier van de aanleg van het eiland.

Toepassing van hergebruikgrond is in principe alleen mogelijk op een bodem met een gelijkwaardige kwaliteit. De bodem van het IJmeer is aan te merken als 'schoon' (bodemkwaliteitsklasse 'achtergrondwaarde') in de zin van de Wet bodembescherming. Dat betekent dat onder de reguliere beleidskaders Buiteneiland alleen met schone hergebruikgrond kan worden aangelegd. Dit zou leiden tot een onevenredig lange aanlegfase vanwege de beperkte beschikbaarheid van deze grond. Om Buiteneiland binnen een afzienbare tijd circulair te kunnen aanleggen met hergebruikgrond, en daarmee ook de circulaire opgave voor vrijkomende grond te faciliteren, moet worden afgeweken van dit principe. Om het merendeel van de vrijkomende hergebruikgrond toe te kunnen passen op Buiteneiland moet gebiedsspecifiek beleid (GSB) worden opgesteld. Op dit moment lopen de gesprekken over het opstellen van dit GSB met Rijkswaterstaat en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG). Vaststelling van dit beleid is voorwaardelijk voor de voorgestane ontwikkeling van Buiteneiland. Omdat dit nog niet zeker is, worden in het MER naast de hierboven beschreven voorkeursvariant nog drie 'terugvalopties' onderzocht (zie voor een toelichting op de terugvalopties paragraaf 2.3.1):

- Terugvaloptie 1: Ringdijk met 1e laag primair zand; Buiteneiland vullen met hergebruikgrond op basis van het generieke bodembeleid;
- Terugvaloptie 2: Ringdijk met laag primair zand tot boven waterlijn, daarna vullen met hergebruikgrond op basis van het gemeentelijke GSB;
- Terugvaloptie 3: Buiteneiland volledig aanleggen met primair zand.

Tijdelijke functies
De geleidelijke groei van Buiteneiland zorgt voor interessante mogelijkheden voor natuurontwikkeling en een (tijdelijk) programma, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een drijvend zonnepark. Gedurende circa 20 jaar ontstaat zo een dynamisch, voortdurend veranderend landschap.
In deze fase wordt in ieder geval voorzien in het sportprogramma ten behoeve van IJburg 2e fase. De voortgang van de aanleg van het sportprogramma zal zich ontwikkelen naar gelang de ontwikkeling van Centrumeiland/Strandeiland daarom vraagt.

2.1.2 Gebruiksfase

De inrichting van het definitieve programma start in 2030 met de aanleg van de eerste sportvelden. Nadat na 20 jaar het volledige eiland is aangelegd, wordt het ingericht voor de definitieve gebruiksfuncties. Buiteneiland krijgt een onderscheidend programma op ecologisch, cultureel, sportief en maatschappelijk vlak en kan mogelijk stapsgewijs uitgroeien tot een stedelijke en metropolitane trekpleister.

KADER 2.1: AMBITIES BUITENEILAND

Buiteneiland ligt op een unieke locatie en wordt ontwikkeld vanuit drie ambities:
1. Biodiversiteit;
2. Duurzaamheid;
3. Het ruimtelijk frame.

Binnen de ambitie *biodiversiteit* wordt ingezet op het versterken van natuurwaarden door onder andere natuurlijke oevers en buitendijkse natuur. De vier uitgangspunten voor *duurzaamheid* zijn een duurzaam natuurlandschap (binnen- en buitendijks), een zelfvoorzienend en energieleverend eiland, een circulair en adaptief eiland en duurzame verbondenheid. Voor het landmaken van Buiteneiland is bewust gekozen voor het inzetten van hergebruikgrond. Wat klimaatadaptatie betreft leent Buiteneiland zich voor innovatieve, spraakmakende oplossingen. Buiteneiland wordt een plaats om bij zomerhitte naar toe te trekken om te genieten van het groen en het water rondom. De gebouwen en hun omgeving worden zo ontworpen dat er geen hitte-eilanden ontstaan. Zwarte daken worden voorkomen. Daken worden gebruikt voor combinaties van energieopwekking, voor groen en voor waterberging. Het *ruimtelijk frame* bevat ten slotte de ruimtelijke- en landschappelijke opgaven, zoals de contouren, volumes, zonering en hoogtes van het eiland. Vanuit deze ambities wordt Buiteneiland ontworpen en krijgt het een onderscheidend programma op ecologisch, cultureel, sportief en maatschappelijk vlak.

In het algemeen geldt dat het programma voor Buiteneiland nog niet vast staat. Op basis van de ambities en de beschikbare milieugebruiksruimte zal daarom worden onderzocht welke ontwikkelingsalternatieven er zijn voor Buiteneiland. Hieronder wordt thematisch een schets gegeven van de richting waarin wordt gedacht. Deze richting is gebaseerd op drie identiteiten die voor Buiteneiland zijn verkend:
1 Splendid Isolation;
2 Stadsnatuur;
3 Groene Hotspot.

Buiteneiland als *Splendid Isolation* is een natuurlijk ingericht eiland met diverse vegetatie en zeldzame planten en dieren. Het eiland vormt een plek waar men rust, ruimte en natuur kan beleven en geniet van de weidse uitzichten. Buiteneiland als *Stadsnatuur* vormt een groene oase in de snel verdichtende stad, een nieuw stadspark van Amsterdam. Het eiland staat in verbinding met de natuur en kent tegelijkertijd een recreatief programma van cultuur, sport, educatie en horeca. Buiteneiland als *Groene hotspot* vormt een eigen culturele bestemming. Er is veel ruimte voor verschillende sportfaciliteiten, festivals, theaters en horeca. Het eiland is daarnaast goed te bereiken met o.a. recreatieve pontverbindingen.

Op basis van deze identiteiten, de ambities en de maximale milieugebruiksruimte kan in het verdere ontwerpproces van Buiteneiland een programma worden geformuleerd.

2.2 Referentiesituatie

In het MER worden de effecten van het voornemen vergeleken met de effecten die optreden in de referentiesituatie. De referentiesituatie is normaal gesproken de situatie die optreedt als het voornemen (de inrichting van Buiteneiland) niet doorgaat en het vastgestelde beleid wel wordt gerealiseerd. Dit wordt ook wel de autonome ontwikkeling genoemd. In het MER worden twee verschillende referentiesituaties gebruikt:

- Landmaken: de referentiesituatie staat in dit geval gelijk aan het landmaken zoals dat mogelijk is gemaakt in het huidige bestemmingsplan uit 2009. Het MER onderzoekt dus de verschillen in effecten tussen het nieuwe en het oude plan.
- Gebruiksfase: Voor de gebruiksfase wordt in dit MER een andere onderzoeksmethodiek gehanteerd dan in het MER uit 2008. In het nieuwe MER worden op basis van de milieugebruiksruimte de ontwikkelingsalternatieven voor Buiteneiland in beeld gebracht. Om de milieugebruiksruimte te kunnen bepalen is een vergelijking met het bestemmingsplan uit 2009 niet mogelijk. Daarom geldt voor de gebruiksfase de huidige situatie aangevuld met vastgesteld beleid als referentiesituatie. Concreet houdt dat in dat ter plekke van Buiteneiland alleen water aanwezige is, maar dat Centrumeiland én Strandeiland wel zijn gerealiseerd.

2.3 Alternatieven en varianten

Ook voor wat betreft de te onderzoeken alternatieven en varianten is er onderscheid tussen de aanlegfase en de gebruiksfase. Voor het landmaken zijn naast de voorkeursvariant drie andere varianten onderzocht, zogenaamde 'terugvalopties'. Voor de gebruiksfase wordt op basis van de milieugebruiksruimte onderzocht welke ontwikkelingsalternatieven er mogelijk zijn. Het onderzoek voor de aanlegfase en voor de gebruiksfase kent een verschillend doel.

2.3.1 Varianten landmaken

In paragraaf 3.2.1 is beschreven hoe het landmaken van Buiteneiland in het nieuwe plan wordt beoogd. Kern hiervan is dat gebruik wordt gemaakt van hergebruikgrond uit Amsterdam en omgeving conform het Gebiedsspecifiek Beleid (GSB) en dat het landmaken daardoor gefaseerd over langere tijd plaatsvindt. Omdat nog niet vast staat dat deze manier van landmaken mogelijk is, worden in het MER drie 'terugvalopties' onderzocht. Het onderscheid in de varianten ligt voornamelijk aan het beleid waaraan dit gekoppeld is en de normen voor hergebruikgrond die hieraan gekoppeld zijn. Omdat ze ruimtelijk tot het zelfde resultaat leiden, wordt hier gesproken over varianten. In het MER worden de volgende varianten onderzocht:

- Voorkeursvariant: Ringdijk met 1e laag primair zand; Buiteneiland vullen met hergebruikgrond op basis van het GSB;
- Terugvaloptie 1: Ringdijk met 1e laag primair zand; Buiteneiland vullen met hergebruikgrond op basis van het generieke bodembeleid;
- Terugvaloptie 2: Ringdijk met laag primair zand tot boven waterlijn, daarna vullen met hergebruikgrond op basis van het gemeentelijke GSB;
- Terugvaloptie 3: Buiteneiland volledig aanleggen met primair zand.

Ad b) Dit scenario is qua technische uitvoering vergelijkbaar als met de voorkeursvariant (landmaken met GSB). Er zal een intern gebied worden gerealiseerd dat beschut is van de golfaanval vanuit het Markermeer door een ringdijk. Dit gebied bestaat voor het grootste deel uit water waarin de hierop volgende jaren grond wordt aangebracht dat voldoet aan het generieke beleidskader voor toepassing van grond in water. Omdat veel vrijkomende grond uit Amsterdam niet zal voldoen aan de eisen, kan dus niet alle vrijkomende grond worden toegepast. De ontwikkeling van het eiland zal daardoor meer tijd in beslag nemen.

Ad c) Gelijk aan Terugvaloptie 1, behalve dat er direct land wordt gerealiseerd binnen de ringdijk door op te hogen tot boven het wateroppervlak. Hierdoor kan het gebied gezien worden als land en kan het bevoegd gezag worden overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Dit stelt de gemeente in staat om zelf gebiedsspecifiek beleid vast te stellen waardoor een groter percentage van de Amsterdamse grond in aanmerking komt voor toepassing op het eiland. Echter, zal het realiseren van dit land leiden tot hoger gebruik van primair materiaal en is minder hergebruik van grond uit de stad mogelijk.

Ad d) Hierbij is sprake van traditioneel landmaken in termen van realisatie de eerdere eilanden van IJburg. Er wordt laagsgewijs zand gesproeid onder water, waarbij maatregelen worden getroffen om slibverspreiding tegen te gaan. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld het toepassen van gesproeide kades onder water, slibschermen en het hanteren van een sproeirichting waardoor minder slib op de kunstmatige mosselbanken neerslaat. Eenmaal boven water is er nog meer controle over de vertroebeling van het buitenwater en slibverspreiding doordat het proceswater gecontroleerd wordt geloosd. 100% van het materiaal bestaat uit nieuw gewonnen zand dat per schip is aangevoerd. Meest waarschijnlijke locaties waar dit zand wordt gewonnen zijn: Markermeer, IJsselmeer, Noordzee. Doordat dit zand sneller aangevoerd kan worden, is deze optie sneller in realisatie dan de overige beschreven opties.
Deze manier van landmaken is gelijk aan de manier zoals het is onderzocht in het MER uit 2008 en is gelijk aan de manier waarop Strandeiland wordt gerealiseerd. Dit is dus tevens de referentiesituatie. Bij deze variant zal vooral worden gekeken of er ten opzichte van het MER 2008 op basis van nieuwe beleid of veranderde omstandigheden andere effecten worden verwacht dan destijds in het MER is beschreven.

Voor de aanlegfase van het eiland zal het MER concreet in beeld brengen welke effecten kunnen optreden per variant.

2.3.2 Ontwikkelingsalternatieven gebruiksfase

Voor Buiteneiland zijn nog verschillende ontwikkelrichtingen mogelijk. Het MER onderzoekt op basis van 1) de ambities en 2) de beschikbare milieugebruiksruimte de ontwikkelingsalternatieven van Buiteneiland. Het MER gaat op zoek naar de grenzen, de randvoorwaarden. Wat kan en wat wil de gemeente Amsterdam op Buiteneiland, rekening houdend met de milieugevolgen?
En wat kan of wil de gemeente Amsterdam echt niet? Deze ontwikkelingsalternatieven zijn afhankelijk van de gewenste identiteit van Buiteneiland en de gewenste ambities. Uiteindelijk leidt de verkenning van de ontwikkelingsalternatieven tot een set aan maatregelen die in het bestemmingsplan geborgd worden. Dit kan op verschillende manieren, afhankelijk van de maatregel en het doel ervan.

Stappenplan om te komen tot ontwikkelingsalternatieven
Voor de gebruiksfase wordt de eerste stap van het MER Buiteneiland het vaststellen van de fysieke leefomgevingskwaliteit voor de belangrijke (milieu)thema's op Buiteneiland en haar omgeving. Daarvoor wordt de opgedane kennis over de fysieke leefomgeving uit MER Strandeiland benut. Op basis van het MER Strandeiland wordt in beeld gebracht wat de kansen en aandachtspunten zijn voor de fysieke leefomgeving. Aan de hand van deze kansen en aandachtspunten én de drie genoemde ambities voor Buiteneiland, worden de te bereiken kwaliteiten vastgesteld.

In dit MER spreken we als het gaat om de vastgelegde leefomgevingskwaliteit over 'omgevingswaarden'. Omgevingswaarden leggen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving vast die de gemeente voor Buiteneiland en haar omgeving wil bereiken. De omgevingswaarden bepalen welke effecten maximaal worden toegestaan (bijvoorbeeld maximale geluidbelasting) of wat minimaal moet worden bereikt (bijvoorbeeld aantal m² groen).

Vanuit de opgestelde omgevingswaarden wordt vervolgens kwantitatief en kwalitatief de maximale milieugebruiksruimte op Buiteneiland bepaald. Dit gebeurt door de omgevingswaarden af te zetten tegen de autonome kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Met autonoom wordt bedoeld dat naast de huidige kwaliteit ook de autonome ontwikkeling van IJburg (Centrumeiland en Strandeiland) wordt meegenomen. Het verschil tussen de omgevingswaarde en de autonome kwaliteit van de fysieke leefomgeving bepaald de ontwikkelruimte of -behoefte. Dit is de zogenoemde 'milieugebruiksruimte'. Deze kan bijvoorbeeld worden afgezet in het aantal verkeersbewegingen, welke kan worden omgerekend naar aantal gebruikers en bezoekers. Vervolgens kan de vertaalslag worden gemaakt naar het aantal woningen en/of vierkante meters voorzieningen. Daarbij geldt het programma zoals opgenomen in tabel 1.2 als vertrekpunt. De 'milieugebruiksruimte' kan ook een opgave met zich meebrengen om aan bepaalde ambities te kunnen voldoen op het gebied van groen, duurzaamheid, klimaat, etc.

Het is uiteindelijk het doel dat het MER voor de gebruiksfase in beeld brengt wat op Buiteneiland kan worden toegestaan en wat niet. Zijn er maatregelen nodig om bepaalde effecten te voorkomen of juist te stimuleren? Dit resulteert uiteindelijk in een advies voor het bestemmingsplan over de regels die daarin minimaal opgenomen moeten worden om de ambities te kunnen borgen.
Dit kan op verschillende manieren (voorwaarden, benoemen strijdig gebruik, uitwerkingsplicht, benoemen omgevingswaarden, etc.). Per maatregel wordt bekeken wat de meest passende manier is. Tot slot wordt in het MER een aanzet gegeven voor het monitoringsplan voor Buiteneiland.

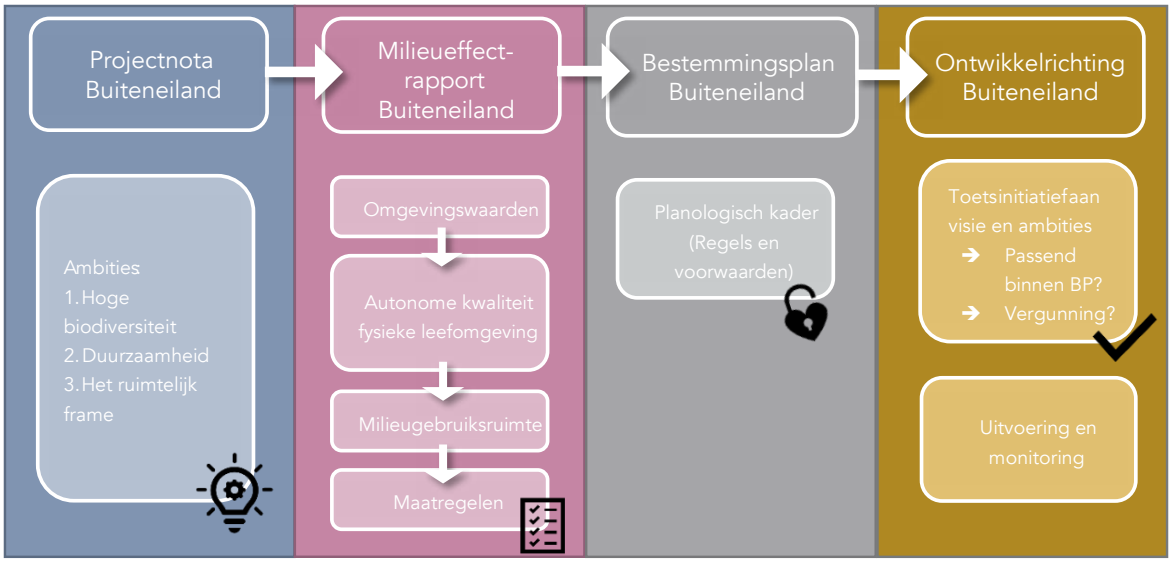

Figuur 2.1 | Stappenplan bepalen regels bestemmingsplan voor de gebruiksfase

KADER 2.2: VOORBEELD BEPALEN MILIEUGEBRUIKSRUIMTE

Stap 1 Opstellen omgevingswaarden
Stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitatten en leefgebieden van Natura 2000-gebieden is een van de belangrijke milieuthema's. Als omgevingswaarden willen wij hanteren: 0,00 mol/ha/ja stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase van Buiteneiland.

Stap 2 Maximale gebruiksruimte bepalen
M.b.v. een Aerius-berekening wordt teruggerekend hoeveel verkeersbewegingen zijn toegestaan binnen een maximale stikstofdepositie van 0,00 mol/ha/ja. Op basis van de verkeersberekeningen wordt het aantal gebruikers en het aantal bezoekers berekend, waarna een vertaalslag volgt naar het aantal en type woningen en aantal m² voorzieningen.

Stap 3 Programma definiëren
Om te kijken welke functies passen binnen de identiteit 'stadsnatuur' en binnen de milieu-gebruiksruimte, wordt gekeken welk programma passend is met de functies wonen, sport en horeca. Grootstedelijke functie als 'museum' en 'watersport' worden voor deze identiteit buiten het programma gelaten.

2.4 Cumulatieve effecten

De aanleg en inrichting van Buiteneiland staat qua effecten niet op zichzelf. In het MER Strandeiland dat in 2020 is opgesteld is bij het beoordelen van de effecten van de realisatie van Strandeiland daarom ook rekening gehouden met een programma van maximaal 500 woningen en 5,5 hectare sportvelden op Buiteneiland. Daarmee is in dat MER inzicht gegeven in de cumulatieve effecten die kunnen ontstaan. Uit dat MER blijkt dat er als gevolg van cumulatieve effecten tussen Strandeiland en Buiteneiland geen wezenlijk andere effecten ontstaan dan als gevolg van alléén Strandeiland. In het MER voor Buiteneiland hoeven de cumulatieve effecten daarom niet meer los in beeld te worden gebracht.

In het MER voor Buiteneiland geldt Strandeiland voor de gebruiksfase als referentiesituatie (zie ook paragraaf 2.2). Mogelijke effecten van Buiteneiland worden dus afgezet tegen de situatie waarin Buiteneiland niet, maar Strandeiland wél is aangelegd. Daarmee worden de effecten van Buiteneiland los in beeld gebracht.

3 De aspecten van de fysieke leefomgeving in het MER

3.1 Scope van de effectonderzoeken

In deze paragraaf is per aspect een beknopte beschrijving gegeven van de te onderzoeken effecten. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen onderzoeken die nodig zijn om de effecten (zowel positief als negatief) van de aanlegfase in beeld te brengen en onderzoeken die nodig zijn om de milieugebruiksruimte voor de gebruiksfase in beeld te brengen. Voor het MER zijn er voor beide fases verschillende type onderzoeken nodig:
Aanlegfase: onderzoeken om de effecten van landmaken en varianten in kaart te brengen;
Gebruiksfase: onderzoeken om de milieugebruiksruimte van Buiteneiland te bepalen.

Tabel 3.1 Onderzoeken

Aspect	Aanlegfase	Gebruiksfase
Bodem en water	Effecten op ondiepe bodem en oppervlaktewaterkwaliteit, inclusief aanleg vaargeul.	Uitgangspunt is dat rekening wordt gehouden met waterhuishoudkundige aspecten en bodemgebruik/-kwaliteit. MER richt zich op de waterkwantiteit (waterstructuur, berging), waterkwaliteit en grondwater.
Natuur	Effecten van landmaken op Natura 2000 (incl. AERIUS-berekening), NNN en beschermde en bijzonder (rode lijst) soorten. Er wordt rekening gehouden met soorten die in deze fase mogelijk tijdelijk voorkomen.	Effecten van de gebruiksfuncties op Buiteneiland op Natura 2000 (incl. AERIUS-berekening), NNN, biodiversiteit en beschermde en bijzonder (rode lijst) soorten.
Landschap en cultuurhistorie	Aantasting archeologische waarden in waterbodem en cultuurhistorisch waardevolle gebieden (o.a. UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam).	Beïnvloeding landschappelijke waarden en de landschappelijke beleving vanaf het Vuurtoreneiland en Durgerdam.
Verkeer	Impact transport bodem en bouwmateriaal, op land en over water.	Ontwikkelruimte wordt in beeld gebracht a.d.h.v. draagkracht verkeersnetwerk. Resultaat is een maximale verkeerstoename als input voor de ontwikkelingsalternatieven voor Buiteneiland. Ook worden mobiliteits-oplossingen in beeld gebracht om evt. knelpunten te voorkomen of extra verkeersruimte te creëren.
Woon-, werk- en leefmilieu	Hinder als gevolg van transport van de grond (over de weg en over water), het gronddepot, het landmaken en bouwwerkzaamheden.	Ontwikkelruimte wordt in beeld gebracht vanuit geluid, luchtkwaliteit en gezondheid. Resultaat is milieugebruiksruimte als input voor de ontwikkelingsalternatieven voor Buiteneiland. Voor externe veiligheid wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Voor sociale veiligheid worden mogelijkheden verkend om een veilige situatie te bereiken in alle ontwikkelingsalternatieven.
Duurzaamheid	Verkenning mogelijkheden tijdelijke ambities voor duurzaamheid, klimaat, energie en circulariteit.	Er wordt gekeken naar de onderwerpen duurzaam ruimtegebruik, energievoorziening, afval, en circulariteit en klimaatadaptatie (wateroverlast, droogte en hitte(stress).

3.2 Beoordelingskader MER

In onderstaande tabel zijn per aspect de beoordelingscriteria en de wijze van beoordelen (kwalitatief of kwantitatief) aangeduid.

Tabel 3.2 Beoordelingskader

Aspect	Beoordelingscriterium	Wijze van beoordeling
Bodem en water	Beïnvloeding ondiepe ondergrond (i.v.m. landmaken)	Kwalitatief
	Beïnvloeding waterkwantiteit (waterstructuur en berging)	Kwalitatief
	Beïnvloeding oppervlakte- en grondwaterkwaliteit	Kwalitatief
	Beïnvloeding grondwater	Kwalitatief
Natuur	Beïnvloeding Natura 2000-gebieden	Kwantitatief/Kwalitatief
	Beïnvloeding beschermde plant- en diersoorten en Rode Lijst soorten	Kwalitatief
	Beïnvloeding NNN	Kwalitatief
Landschap en cultuurhistorie	Beïnvloeding bijzondere landschappelijke gebieden, structuren en elementen	Kwalitatief
	Verlies of aantasting cultuurhistorische gebieden, structuren en elementen	Kwalitatief
Verkeer	Beïnvloeding doorstroming en verkeersafwikkeling	Kwantitatief
	Beïnvloeding verkeersveiligheid	Kwalitatief
	Gevolgen voor langzaam verkeer	Kwalitatief
Woon-, werk- en leefmilieu	Hinder tijdens de aanlegfase	Kwalitatief
	Geluidbelasting t.g.v. verkeer	Kwantitatief
	Beïnvloeding luchtkwaliteit (NO2, PM10, PM2,5)	Kwantitatief
	Beïnvloeding externe veiligheid	Kwalitatief
	Beïnvloeding gezondheid	Kwantitatief en kwalitatief
	Sociale veiligheid	Kwalitatief
Duurzaamheid	Beïnvloeding duurzaam ruimtegebruik, energievoorziening, afval, en ccirculariteit en klimaatadaptatie (wateroverlast, droogte en hitte(stress)	Kwalitatief

3.3 Mitigerende maatregelen

Voor de aanlegfase kan het als gevolg van te verwachten effecten nodig zijn om maatregelen te treffen. Dit kunnen mitigerende of compenserende maatregelen zijn. Daarnaast kan door middel van tijdelijk gebruik van Buiteneiland mogelijk optimaliserende maatregelen naar voren komen die een positieve bijdrage leveren aan de fysieke leefomgeving. Deze maatregelen worden in het MER beschreven en er wordt aangegeven op welke manier deze worden geborgd.

Voor de gebruiksfase wordt op basis van de ambities en de milieugebruiksruimte verschillende ontwikkelingsalternatieven verkend. Bij deze verkenning kunnen ontwikkelingen/activiteiten naar voren komen die niet wenselijk zijn of slechts in beperkte mate. Daarnaast kan het zo zijn dat bepaalde activiteiten of maatregelen juist nodig blijken te zijn om gestelde ambities te kunnen halen. Hieruit kunnen maatregelen naar voren komen die geborgd moeten worden om te voldoen aan wet- en regelgeving of aan gestelde ambities. Voor alle maatregelen zal in het MER worden beschreven op welke manier deze in het bestemmingsplan of op een andere manier worden geborgd.

3.4 Leemten in kennis

In het MER wordt aangegeven welke belangrijke informatie ontbreekt en welke gevolgen dit heeft voor de effectbepaling en -beoordeling, en daarmee de besluitvorming. Waar mogelijk wordt aangegeven welke aanvullende onderzoeken deze leemten kunnen wegnemen.

4 Planning en procedure

4.1 M.e.r.-procedure

Voor een plan-m.e.r. is de zogenaamde uitgebreide m.e.r.-procedure van toepassing. Hierbij worden voor de onderhavige m.e.r.-procedure de volgende stappen doorlopen.

Stap 1: Concept – Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Aan het begin van de m.e.r.-procedure wordt een concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Doel van deze notitie is om tot een afbakening van het onderzoek te komen. In deze notitie komen aan de orde: het voornemen, de te onderzoeken alternatieven/ varianten en de te onderzoeken milieuaspecten (beoordelingskader).

Stap 2: Raadpleging, zienswijzen en advies Commissie voor de m.e.r.
In deze stap worden de wettelijke adviseurs en de bestuursorganen die bij de voorbereiding van het plan worden betrokken in de gelegenheid gesteld om mee te denken over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. Tevens wordt kennisgegeven van het voornemen in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze. Ook krijgt iedereen de gelegenheid zienswijzen in te dienen over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Ook is ervoor gekozen om vrijwillig de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie-m.e.r.) te vragen om advies uit te brengen over de reikwijdte en detailniveau van het MER.

Stap 3: Definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Mede op basis van de ingebrachte adviezen en zienswijzen wordt de definitieve NRD vastgesteld door het bevoegd gezag (College van B&W). Dit wordt gedaan door het opstellen van een Nota van Beantwoording. Tezamen met de NRD wordt zo het kader voor het MER gegeven.

Stap 4: MER en voorontwerp bestemmingsplan
In deze stap wordt het MER opgesteld en wordt een voornontwerp bestemmingsplan opgesteld. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat het MER wordt geïntegreerd in de toelichting van het bestemmingsplan Buiteneiland. Het voorontwerpbestemmingsplan/MER wordt voor vooroverleg aangeboden aan de belanghebbende overheden en belangenorganisaties. In deze fase wordt het bestemmingsplan/ MER ook voor advies naar de Commissie m.e.r. gestuurd.

Stap 5: Ontwerpbestemmingsplan, zienswijzen en advies Cie-m.e.r.
De reacties uit het vooroverleg en het advies van de Commissie m.e.r. op het MER en het voorontwerp bestemmingsplan vormen input voor het ontwerpbestemmingsplan. Het ontwerpbestemmingsplan, waarin de MER is verwerkt, wordt ter inzage gelegd. Iedereen krijgt hierbij de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen.

Stap 6: Besluit, motivering en bekendmaking
De ingebrachte zienswijzen en adviezen worden bestudeerd en zo mogelijk verwerkt in het definitieve bestemmingsplan.

Stap 7: Zienswijzen en beroep
Na vaststelling van het bestemmingsplan door de Gemeenteraad bestaat de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen het besluit.

Stap 8: Evaluatie
Na vaststelling van het bestemmingsplan is het bevoegd gezag verplicht de daadwerkelijke milieugevolgen van de uitvoering van de voorgenomen activiteit te (laten) evalueren.
Dit betekent dat nagegaan dient te worden of de effectvoorspellingen in het MER juist zijn geweest. Mocht blijken dat sprake is van andere of ernstiger effecten dan voorspeld, dan ligt het in de rede om (aanvullende) maatregelen te treffen ter beperking van deze effecten.
Bij de evaluatie wordt mogelijk aangesloten bij het monitoringsprogramma van Strandeiland.

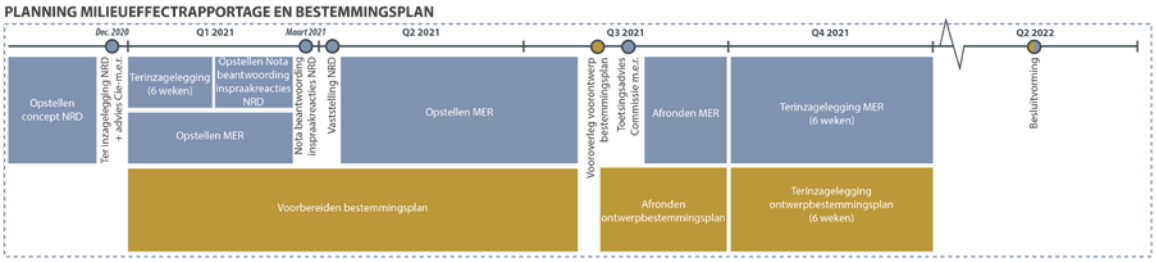

Figuur 4.1 | Stappenplan m.e.r.-procedure en bestemmingsplanprocedure

De belangrijkste ijkpunten binnen de m.e.r.-procedure zijn in onderstaande tabel weergegeven:	
Ter inzagelegging NRD en advies Commissie-m.e.r.	december 2020
Nota van beantwoording inspraakreacties NRD	maart 2021
Voorwerk MER en voorbereiding bestemmingsplan	Q1/Q2 2021
Vaststelling NRD	Q2 2021
Vooroverleg voorontwerp bestemmingsplan en toetsingsadvies Commissie m.e.r. voor MER	Q3/Q4 2021
Ter inzagelegging MER en ontwerp bestemmingsplan	Q4 2021
Besluitvorming	Q2 2022

4.2 Te raadplegen instanties

Bij het bepalen van de reikwijdte en het detailniveau van het Plan/ProjectMER 'IJburg 2e fase – Buiteneiland' raadpleegt het bevoegd gezag in ieder geval de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen). De gemeente Amsterdam is voornemens in ieder geval de volgende instanties over dit project te raadplegen:

- Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
- Rijkswaterstaat;
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht/ Waternet;
- Commissie voor de m.e.r;
- Gemeente Diemen;
- Gemeente Almere;
- Bestuurscommissie Stadsdeel Oost;
- Bestuurscommissie Stadsdeel Noord;
- Alliander/NUON;
- GGD Amsterdam;
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.
- Brandweer Amsterdam

4.3 Ter inzage

De notitie reikwijdte en detailniveau MER Strandeiland met de daarbij behorende stukken liggen met ingang van donderdag 24 december 2020 tot en met vrijdag 5 februari 2021 gedurende een termijn van zes weken voor belanghebbenden ter inzage bij:

- Stadsloket stadhuis, Amstel 1, te Amsterdam;
- Stadsloket Oost, Oranje Vrijstaatplein 2, te Amsterdam;
- Stadsloket Noord, Buikslotermeerplein 2000, te Amsterdam.

Voor het inzien van de stukken moet u een afspraak maken. Dit kunt u doen via het telefoonnummer 14020 of via amsterdam.nl/bekendmakingen.
De notitie reikwijdte en detailniveau MER Buiteneiland is te downloaden op: www.amsterdam.nl/buiteneiland.

Zienswijzen
Gedurende bovengenoemde termijn van terinzagelegging kunnen belanghebbenden een zienswijze over de NRD MER Buiteneiland naar voren brengen.

Schriftelijke zienswijzen kunnen worden ingebracht bij de gemeenteraad van Amsterdam, per adres: de directeur van Ruimte & Duurzaamheid, t.a.v. team Juridische Planvorming, de heer J. de Rijke , Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam, met als vermelding van het onderwerp: "zienswijze NRD Buiteneiland".

Voor het indienen van mondelinge zienswijzen ten aanzien van het ontwerpbestemmingsplan, kan contact worden opgenomen met Ruimte & Duurzaamheid, tel.nr: 14 020. Voorkeur wordt gegeven aan schriftelijke zienswijzen.

Uw gegevens worden in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) verwerkt. Op deze verwerking van persoonsgegevens is een privacyreglement van toepassing. Dit reglement kunt u raadplegen op de website van de gemeente Amsterdam.